

NORGES HØYESTERETT

Den 16. juli 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Endresen, Falkanger og Bergsjø i

HR-2013-01516-U, (sak nr. 2013/999), straffesak, anke over dom:

A (advokat Sverre Olav Handeland)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

B E S L U T N I N G:

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens saksbehandling og lovanvendelse ved domfellelse for brudd på straffeloven § 239.
- (2) A ble 30. mars 2011 tiltalt for uaktsomt drap ved bruk av motorvogn, jf. straffeloven § 239 første straffalternativ, og for overtredelse av den generelle aktsomhetsregelen i vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 3.
- (3) Sunnhordland tingrett avsa 10. juni 2011 dom med slik domsslutning:
 - "1. A, født 08.04.1935, frifinnes for tiltalens post I.
 2. A, født 08.04.1935, dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd jf § 3 til 30 - tretti - dager fengsel som gjøres betinget med en prøvetid på 2 - to - år, samt bot stor kr. 10.000,- , subsidiært 15 - femten - dager fengsel.
 3. A, født 08.04.1935, fradømmes retten til å føre motorvogn for en periode på 18 - atten - måneder. Hun må avlegge full ny førerprøve dersom førerretten skal gjenerverves.
 4. A frifinnes fra kravet om oppreisning.
 5. A er, i den grad de øvrige vilkår for erstatning anses oppfylt, erstatningsansvarlig for tap som er påført og påføres B, C og D som en følge av Es dødsfall.
 6. Sakskostnader ilegges ikke."
- (4) Påtalemyndigheten anket til lagmannsretten over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for tiltalens post I om uaktsomt drap. Anken ble henvist til ankeforhandling. Gulating

lagmannsrett avsa 11. april 2013 dom med slik domsslutning:

"1. A, født 8.4.1935, dømmes for overtredelse av straffeloven § 239 første straffalternativ, og for det forhold som er avgjort ved Sunnhordland tingretts dom av 10.6.2011, sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til fengsel i 90 - nitti - dager som gjøres betinget med en prøvetid på 2 - to - år, samt en bot på kroner 10 000 - titusen -, subsidiært 15 - femten - dagers fengsel.

2. A frifinnes for kravene om erstatning."

- (5) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens lovtolkning og saksbehandling. Hun har i korte trekk anført at lagmannsretten ved uaktsomhetsvurderingen etter straffeloven § 239 har lagt til grunn et objektivt ansvar ved brudd på vikeplikten. Det er en saksbehandlingsfeil at lagmannsretten tillot opplesning av politiforklaringen til det avdøde vitnet F. Hans forklaring er helt sentral for rettens vurdering av skyldspørsmålet, slik at opplesning er avskåret etter straffeprosessloven § 297, jf. EMK artikkel 6. Videre er lagmannsrettens domsgrunner uklare og etterlater tvil om retten har vurdert de relevante argumentene i saken.
- (6) *Påtalemyndigheten* har gjort gjeldende at lagmannsrettens rettsanvendelse er riktig, og at det ikke foreligger saksbehandlingsfeil.
- (7) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at tingretten frifant A for tiltalen om uaktsomt drap, mens hun ble domfelt i lagmannsretten. Anken kan derfor bare nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at anken ikke kan føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.
- (8) Anken over lovtolkningen gjelder lagmannsrettens vurdering av uaktsomhetskravet i straffeloven § 239. Det er anført at lagmannsretten i realiteten har lagt til grunn at straffansvaret er objektivt ved brudd på vikeplikten.
- (9) Lagmannsretten har i dommen vurdert hastigheten til den motorsykkelen som avdøde førte, lengden av strekningen med fri sikt fra ulykkeskrysset og hvor lenge motorsykkelen var synlig for A før sammenstøtet skjedde. På denne bakgrunn konkluderer lagmannsretten på følgende måte:
- "Selv om samtlige moment vurderes i tiltaltes favør, foreligger det ingen tvil om at motorsykkelen var synlig for henne fra den kom rundt svingen og frem til ulykkespunktet. Både vitnet, G, tiltaltes passasjer F og H – som kom kjørende bak motorsykkelen – så motorsykkelen umiddelbart før sammenstøtet. At tiltalte ikke har sett motorsykkelen, kan da bare forklares med at hun har vært uoppmerksom. Tiltalte skulle kjøre ut på en forkjørsvei hvor det kreves en særlig aktpågivenhet. Selv om trafikkbildet endres raskt, er det ikke tale om bare et øyeblikks uoppmerksomhet eller feilfordeling av oppmerksomheten. Uaktsomheten er av en slik karakter at den også omfatter dødsfølgen."**
- (10) Utvalget finner det klart at lagmannsretten her har foretatt en aktsomhetsvurdering. Videre er det ikke tvilsomt at enkelte trafikksituasjoner krever særlig aktpågivenhet, jf. Rt. 2012 side 1453 avsnitt 13. På denne bakgrunn er det ikke holdepunkter for at lagmannsretten har lagt til grunn uriktig lovanvendelse.
- (11) Domfelte har videre gjort gjeldende at lagmannsretten begikk en saksbehandlingsfeil ved å tillate opplesning av politiforklaringen til vitnet F avga forklaring for tingretten, men avgikk ved døden før ankeforhandlingen.
- (12) Etter straffeprosessloven § 297 er det adgang til å lese opp politiforklaringer "såfremt muntlig

avhør ikke er mulig eller ville medføre uforholdsmessig ulempe eller utgift". Bestemmelsen må ses i lys av EMK artikkel 6 nr. 3 bokstav d om siktedes rett til å avhøre eller la avhøre vitner som blir ført mot ham, jf. Rt. 2012 side 1171 avsnitt 18.

- (13) Når siktede ikke har fått anledning til avhør, kan et vitnes politiforklaring bare bli lest opp dersom domfellelsen ikke bare eller i avgjørende grad er basert på forklaringen, jf. Rt. 2004 side 1789. Dette vilkåret er gjentatt i flere senere avgjørelser, jf. blant annet Rt. 2009 side 567 avsnitt 21 og Rt. 2012 side 1171 avsnitt 19.
- (14) Uten at det er nødvendig for å avgjøre denne saken, viser utvalget til at EMD har lagt til grunn at retten til opplesning av forklaring er utvidet når det ikke lar seg gjøre å spore opp et vitne og myndighetene ikke kan bebreides for mangelfulle undersøkelser i den forbindelse, jf. dommen 9. januar 2007 i saken Gossa mot Polen. Høyesterett la i Rt. 2009 side 567 til grunn at det samme må gjelde når vitnet er død. Forutsetningen er da at vitneforklaringen ikke er det eneste beviset i saken, se kjennelsens avsnitt 24.
- (15) I foreliggende sak var vitnet F død da lagmannsretten behandlet saken, slik at muntlig avhør ikke var mulig. Dommen bygger ikke bare på Fs politiforklaring, men også på tre andre vitneforklaringer, forklaring fra to sakkyndige vitner, domfeltes forklaring og befaring på ulykkesstedet. Lagmannsretten har vist til at F og to andre vitner så motorsykkelen før kollisjonen. Ut over dette bygger domfellelsen utelukkende på andre bevis enn Fs politiforklaring. Ankeutvalget finner det på denne bakgrunn klart at opplesningen av forklaringen ikke er en saksbehandlingsfeil, hverken etter straffeprosessloven § 297 eller EMK artikkel 6.
- (16) Domfeltes forsvarer har også anført at lagmannsrettens domsgrunner er mangelfulle. Etter straffeprosessloven § 40 skal domsgrunnene "bestemt og uttømmende angi det saksforhold retten har funnet bevist som grunnlag for dommen". Det kan ikke oppstilles et krav om en detaljert grunngivning for alle bevissspørsmål, men de sentrale spørsmålene må være begrunnet nærmere, jf. Rt. 2012 side 1236 avsnitt 14 og Rt. 2013 side 169 avsnitt 12.
- (17) Lagmannsretten har gjort detaljert rede for de sentrale spørsmål i saken, som strekning med fri sikt, motorsykkelen hastighet og i hvilken utstrekning domfelte hadde tid og muligheter til å se motorsykkelen før hun svingte ut i forkjørsveien. På den bakgrunn er kravet til domsgrunner tilfredsstillt.
- (18) Anken kan etter dette klart ikke føre frem og nektes på denne bakgrunn fremmet. Beslutningen er enstemmig.

SLUTNING:

Anken nektes fremmet.

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Clement Endresen
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Riktig utskrift: